

El llenguatge

Acabar i terminar

9/xi/1978

A propòsit de l'expressió terminis ahir indicàvem la relació entre el substantiu termini i el verb terminar. Potser pot estranyar algú que s'admeti, en català, l'existència d'un verb com terminar, tal com s'ha esdevingut algun cop quan diem, per exemple, que tal mot termina en vocal i que tal altre termina en consonant.

Efectivament, el fet que per tal d'expressar la idea de «terminar» fem servir habitualment, i en la llengua col·loquial exclusivament, el verb acabar, pot induir a creure que terminar és un castellanisme. Així com si mai digéssim finir algú podria creure que és un gallicisme. Però el cas és que tant el català com el castellà i el francès posseeixen totes tres formes: acabar (fr. «achever»), terminar (fra «terminer») i finir. Aquestes dues darreres provenen dels verbs llatins corresponents. En canvi, acabar (o «achever»), és un mot de formació romànica, ja que es va originar a partir del substantiu cap (fr «chef»), en el sentit de punta o extrem, o més primitivament del mot del llatí vulgar del qual cap, «cabeza» (amb un sufix de suport) i «chef» són la prolongació. Amb l'ús, però, cada llengua ha tingut les seves pròpies preferències: el català l'ha manifestada decididament per acabar, el castellà l'ha dividida entre «acabar» i «terminar» i és, potser, el que més ha negligit «finir», i el francès s'ha decantat resoltament per «finir» sense, però, en alguns casos, deixar de banda «achever» i «terminer».

Tant terminar com finir —tots dos formant part de famílies de mots ben nombroses— són, per tant, verbs d'una bondat irreprotxable, bé que avui només s'usin gairebé en la llengua culta i solament siguin d'aplicació en casos especials. Acabar en canvi, ha donat mostres d'una vitalitat extraordinària: el seu sentit s'ha diversificat i ha originat una bona colla de derivats, amb algunes expressions tan interessants com a les acaballes i en acabat. La diversificació del significat del verb acabar es manifesta fins i tot en l'aspecte: Ara acabem d'arribar vol dir que tot just fa un moments que hem arribat. Ja hi acabem d'arribar significa que estem a punt d'arribar-hi.

Albert Jané